

BIJBELS-THEOLOGISCHE EN JURIDISCHE ANALYSE

Huwelijk en echtscheiding

Auteur M. Mol
Uitgever: InZicht

15-12-2025

1. Inleiding

In Nederland is de vrijheid van godsdienst grondwettelijk beschermd. Deze vrijheid is echter niet absoluut. Waar religieuze overtuigingen, structuren of tuchtpraktijken leiden tot het schenden van fundamentele rechten zoals lichamelijke integriteit, geestelijke vrijheid en bescherming tegen dwang en geweld, is overheidsingrijpen niet alleen geoorloofd, maar noodzakelijk.

In deze aangifte wordt aangetoond dat de leer en praktijk binnen streng christelijke gemeenschappen met betrekking tot huwelijk en echtscheiding structureel kunnen leiden tot:

- geestelijke mishandeling
- huwelijkse gevangenschap
- huwelijksdwang
- medeplichtigheid aan huiselijk geweld

Deze praktijken zijn **bijbels-theologisch onhoudbaar, juridisch onrechtmatig en maatschappelijk schadelijk**.

Wij stellen nadrukkelijk dat wij geen voorstanders zijn van echtscheiding als zodanig. De kern van deze aangifte is dat kerkelijke instituties zich, onder het mom van godsdienst, **machten toe-eigenen die hen niet toekomen**, en daarmee zowel Gods Woord als de rechtsstaat schenden. Niet voor niets is in Nederland wettelijk vastgelegd dat huwelijksluiting en echtscheiding tot de verantwoordelijkheid van de burgerlijke overheid behoren.

2. Bijbelse grondslag: het huwelijk als verbond (*berit*)

2.1 Het huwelijk als *berit* (בְּרִית)

De Schrift duidt het huwelijk expliciet aan als een *berit* (verbond). Dit is geen vrijblijvende afspraak, maar een door God erkende verbintenis die gekenmerkt wordt door wederzijdse trouw, bescherming, zorg en verantwoordelijkheid.

Bewijstekst:

‘Daarom dat de HEERE een Getuige geweest is tussen u en tussen de huisvrouw uwer jeugd, met dewelke gij trouwelooslijk handelt, daar zij toch uw gezellin en de huisvrouw uws verbonds is.’

(Maleachi 2:14, SV)

Een *berit* is relationeel, moreel en levensbeschermend van aard. Waar veiligheid, zorg en trouw structureel ontbreken, functioneert het verbond niet langer. Geweld, onderdrukking

en geestelijke mishandeling zijn daarom geen randverschijnselen, maar **rechtstreekse verbondsschending**.

3. Verbondsbreuk in de Schrift: *zanah* en *porneia*

3.1 *Zanah* (זָנָה): structurele verbondsontrouw

Het Hebreeuwse woord *zanah* wordt in de Schrift gebruikt voor meer dan seksuele ontrouw alleen. Het duidt op **structurele en volhardende ontrouw aan het verbond**, waarbij trouw, bescherming en recht zijn vervangen door verraad, geweld en verachting.

Bewijsteksten:

'want het land hoereert ganselijk van achter den HEERE.'

(Hosea 1:2)

'En Ik zag, als Ik ter oorzaak van alles waarin de afgekeerde Israël overspel bedreven had, haar verlaten en haar haar scheidbrief gegeven had, dat de trouweloze, haar zuster Juda, niet vreesde, maar ging heen en hoereerde zelve ook.'

(Jeremia 3:8)

Ezechiël 16: waarin hoererij expliciet gepaard gaat met geweld, vernedering en machtsmisbruik.

Hieruit blijkt dat *zanah* duidt op een toestand van verbondsontwrichting, niet op één geïsoleerde daad.

3.2 *Porneia* (πορνεία): nieuwtestamentische verbondsschending

Het Nieuwe Testament zet deze verbondsmatige lijn voort in het begrip *porneia*. Jezus gebruikt *porneia* niet als technische term voor uitsluitend buitenechtelijke geslachtsgemeenschap, maar als aanduiding van gedrag dat het huwelijk in zijn wezen aantast.

Bewijsteksten:

'Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt dat zij overspel doet; en zo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.'

(Mattheüs 5:32)

'Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, en een andere trouwt, die doet overspel; en die de verlatene trouwt, doet ook overspel.'

(Mattheüs 19:9)

Christus maakt hier duidelijk dat *porneia* de oorzaak is waardoor het huwelijk reeds is geschonden. Waar *porneia* structureel aanwezig is, is het verbond feitelijk verbroken.

Paulus bevestigt dit:

‘Maar indien de ongelovige scheidt, dat hij scheidt; de broeder of de zuster wordt in zodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt; maar God heeft ons tot vrede geroepen.’
(1 Korinthe 7:15)

De roeping tot vrede is hier geen pastorale optie, maar een verbondsmatige norm.

3.3 Chamas (חָמָס): structureel geweld als verbondsschending

Naast *zanah* en *porneia* benoemt de Schrift structureel geweld binnen relationele en verbondsmatige verbanden met het Hebreeuwse woord **chamas**. Dit begrip duidt op gewelddadig onrecht, onderdrukking en het misbruiken van macht tegen de zwakkere.

Chamas is geen incident, maar een **volhardende praktijk** waarbij de lichamelijke en geestelijke integriteit van de ander wordt geschonden. In de context van het huwelijk betekent chamas het systematisch vernietigen van de veiligheid, waardigheid en vrijheid die het verbond juist behoort te waarborgen.

Bewijstekst:

‘Want de HEERE, de God Israëls, zegt dat Hij het verlaten haat, alhoewel hij den wrevel bedekt met zijn kleed, zegt de HEERE der heirscharen; daarom, wacht u met uw geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt.’
(Maleachi 2:16, SV)

Het “kleed” verwijst hier naar de huwelijksbedekking en bescherming. Wie dit kleed met geweld bedekt, gebruikt het huwelijk als **dekmantel voor onderdrukking**. De HEERE verklaart dit expliciet tot een object van Zijn haat.

Ook elders wordt chamas verbonden met relationeel en maatschappelijk verval:

‘Maar de aarde was verdorven voor Gods aangezicht; en de aarde was vervuld met wrevel.’
(Genesis 6:11)

Geweld wordt in de Schrift niet gezien als een privéprobleem, maar als een **ontwrichtende macht** die een verbond feitelijk vernietigt. Waar chamas structureel aanwezig is, functioneert het huwelijk niet langer als door God bedoeld verbond.

3.4 Bagad (בָּגַד): trouweloos verraad binnen het huwelijksverbond

Een tweede kernbegrip in de profetische beoordeling van huwelijksmisbruik is **bagad**. Dit woord betekent: trouweloos handelen, verraderlijk omgaan met degene aan wie men verbonden is, en het schenden van vertrouwen terwijl de uiterlijke vorm van het verbond blijft bestaan.

Bagad beschrijft precies datgene wat plaatsvindt bij langdurig huwelijks geweld: het verbond wordt niet openlijk verlaten, maar **van binnenuit leeggeroofd**.

Bewijstekst:

'Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom handelen wij dan trouwelooslijk de een tegen den ander, ontheiligende het verbond onzer vaderen?'
(Maleachi 2:10, SV)

En specifiek toegepast op het huwelijk:

'Daarom dat de HEERE een Getuige geweest is tussen u en tussen de huisvrouw uwer jeugd, met dewelke gij trouwelooslijk handelt, daar zij toch uw gezellin en de huisvrouw uws verbonds is.'
(Maleachi 2:14, SV)

Bagad is geen moment van zwakte, maar een **patroon van verraad**: doen alsof het verbond bestaat, terwijl men de ander schaadt, overheerst en beschadigt. In combinatie met chamas ontstaat zo een situatie waarin het huwelijk juridisch bestaat, maar moreel en geestelijk is ontbonden.

3.5 Samenvattende theologische duiding

Wanneer binnen een huwelijk sprake is van structureel **geweld**, is er volgens de Schrift gelijktijdig sprake van:

- **Porneia (zanah)**: structurele verbondsontrouw
- **Chamas**: gewelddadige onderdrukking en machtsmisbruik
- **Bagad**: trouweloos verraad onder behoud van uiterlijke vorm

Deze combinatie maakt duidelijk dat het hier niet gaat om huwelijksproblemen, maar om een **feitelijk verbroken verbond**. Het vasthouden van een slachtoffer in een dergelijke situatie onder verwijzing naar de heiligheid van het huwelijk is daarom een verdraaiing van de Schrift en een misbruik van Gods Naam.

Waar porneia, chamas en bagad structureel aanwezig zijn, is het huwelijksverbond feitelijk ontwricht, wezenlijk geschonden en daarmee ontbonden;

het afdwingen van voortzetting vormt geen gehoorzaamheid, maar een vorm van medeplichtigheid aan onrecht.

4. Dwaling in de leer van streng christelijke gemeenschappen

Streng christelijke gemeenschappen beperken de Bijbelse grond voor echtscheiding tot bewezen buitenechtelijke geslachtsgemeenschap. Deze leer:

- versmalt *zanah* en *porneia* tot één juridische daad
- ontkent structurele verbondsbreuk door geweld en geestelijke mishandeling
- biedt bescherming aan de dader ten koste van het slachtoffer
- sluit slachtoffers op in het huwelijk

Deze leer is **Schriftuurlijk onjuist** en **moreel destructief**.

Bewijstekst tegen versmalling:

'Gij zult tot dit woord dat ik u gebied, niet toedoen, ook daarvan niet afdoen; opdat gij bewaart de geboden van den HEERE uw God, die ik u gebied.'

(Deuteronomium 4:2)

'Doe niet tot Zijn woorden, opdat Hij u niet bestraffe, en gij leugenachtig bevonden wordt.'

(Spreuken 30:6)

Door Bijbelse begrippen in te perken, wordt feitelijk afgedaan van Gods Woord.

5. Kerkelijke tucht als dwangmiddel

Wanneer kerkelijke tucht niet meer gericht is op herstel, maar wordt ingezet om slachtoffers tegen hun geweten in het huwelijk te houden, verwordt tucht tot een dwangmiddel.

Bijbels:

'WEE dengenen die ongerechte inzettingen inzetten, en den schrijvers die moeite voorschrijven; Om de armen van het recht af te wenden en om het recht der ellendigen mijns volks te roven, opdat de weduwen hun buit worden en opdat zij de wezen mogen plunderen.'

(Jesaja 10:1,2)

'Want zij binden lasten die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, en leggen ze op de schouders der mensen; maar zij willen die met hun vinger niet verroeren. En al hun werken doen zij om van de mensen gezien te worden; want zij maken hun gedenkcedels breed, en maken de zomen van hun klederen groot.'

(Mattheüs 23:4,5)

Wanneer tucht leidt tot uitsluiting (de ban) van slachtoffers die zich bijbels losmaken van een verbroken verbond, raakt dit aan geestelijke doodslag.

6. Juridische kwalificatie

6.1 Strafrechtelijk

- **Dwang** (art. 284 Sr)
- **Medeplichtigheid aan mishandeling** (art. 47 jo. 300 Sr)
- **Geestelijke mishandeling** (structurele psychische schade)

6.2 Civielrechtelijk

- Schending ouderlijke zorgplicht (art. 1:247 BW)
- Onrechtmatige daad
- Duurzame ontwrichting van het huwelijk (art. 1:80 BW)

6.3 Mensenrechten

- Art. 3 EVRM: verbod op onmenselijke behandeling
- Art. 8 EVRM: recht op privé- en gezinsleven
- Art. 9 EVRM: vrijheid van geweten en godsdienst

7. Conclusie

Waar kerkelijke leer en tuchtpraktijk leiden tot:

- het vasthouden van personen in gewelddadige huwelijken
- geestelijke dwang en sociale chantage
- het verhinderen van gerechtvaardigde scheiding

is sprake van structureel machtsmisbruik onder religieuze dekmantel.

Waar porneia, chamas en bagad structureel aanwezig zijn, is het huwelijksverbond feitelijk ontwricht, wezenlijk geschonden en daarmee ontbonden; het afdwingen van voortzetting vormt geen gehoorzaamheid, maar een vorm van medeplichtigheid aan onrecht.

Daarom is verzocht aan het Openbaar Ministerie:

1. Onderzoek in te stellen naar leer en tuchtpraktijken inzake huwelijk en echtscheiding
2. Slachtoffers actief juridische bescherming te bieden
3. Kerkelijke instellingen te wijzen op hun juridische grenzen
4. Geestelijke mishandeling expliciet te erkennen als risico binnen gesloten religieuze gemeenschappen

Slotverklaring

Het huwelijk is een zegen wanneer het rust op liefde, trouw en wederkerigheid. Waar het verwordt tot een gevangenis waarin geweld wordt gedoogd en Gods Naam wordt misbruikt, ligt de schuld niet bij het slachtoffer, maar bij het systeem.

De Schrift geeft ruimte voor gerechtvaardigde ontbinding van een verbroken verbond. De overheid heeft de plicht die ruimte te beschermen.